

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОДЕСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ»**

Затверджено:

Педагогічною радою

ВСП «Одеський технічний
фаховий коледж ОНТУ»

«__» _____ 202__ р.,

Протокол № ____

Голова Педагогічної ради,

директор ВСП «ОТФК ОНТУ»

_____ Лілія ІВАНОВА

ПОЛОЖЕННЯ

**про порядок розроблення навчальних програм
навчальних дисциплін (предметів) в ВСП «Одеський технічний
фаховий коледж ОНТУ»**
(методичні рекомендації, нова редакція 2023 року)

Введено в дію з «01» вересня 2023 р.
наказом директора ВСП «ОТФК ОНТУ»
№ ____ від «__» _____ 2023 р.

Положення про розробку Навчальної програми навчальної дисципліни (предмету) розроблено відповідно до вимог типового Положення «Про організацію освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти» (наказ МОН України № 510 від 02 травня 2023 р. – пункти 5.15 та 5.16), щодо обов'язкової наявності навчальної програми навчальної дисципліни (начальних предметів) та програми практики, які розробляються в свою чергу на підставі відповідної освітньо-професійної програми та освітньої програми повної загальної (профільної) середньої освіти для підготовки фахівців на основі базової середньої освіти.

Положення розроблено та забезпечується навчально-методичним кабінетом забезпечення якості освіти ВСП «Одеський технічний фаховий коледж ОНТУ».

Розробники Положення:

- Суліма Ю.Ю. – к.т.н., викладач-методист в/к
- Коваленко А.В. – з.в.у., викладач-методист в/к

Обговорено та рекомендовано для використання в ході підготовки навчальних програм освітніх компонентів відповідних освітньо-професійних програм Методичною Радою ВСП «ОТФК ОНТУ» «__» _____ 2023 р., протокол № ____

Голова Методичної Ради _____

Юліан СУЛІМА

ЗМІСТ

1. ВСТУП	4
2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	5
3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ.....	6
5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ.....	7
6. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ....	7
7. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	7
8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	7
9. ФОРМИ КОНТРОЛЮ	7
10. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНОГО МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	8
11. УЗАГАЛЬНЕНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ	8

Затверджено:

Рішенням Педагогічної ради
ВСП «Одеський технічний
фаховий коледж ОНТУ»

«__» _____ 2023 р.,

Протокол № ____

Введено в дію з

«01» вересня 2023 р.

наказом директора коледжу

від «__» _____ 2023 р., № ____

Директор ВСП «ОТФК ОНТУ»

_____ Лілія ІВАНОВА

ПОЛОЖЕННЯ

**про порядок розроблення навчальних програм
навчальних дисциплін (предметів) в ВСП «Одеський технічний фаховий
коледж ОНТУ»**

(методичні рекомендації, нова редакція 2023 року)

1. ВСТУП

1.1 Згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в закладах фахової передвищої та вищої освіти» навчальна програма навчальної дисципліни (предмету) та практики є нормативним документом, що визначає її мету та місце в структурі підготовки фахівця, очікувані результати навчання у вигляді структури знань та вмінь, мстить виклад структурованого змісту навчальної дисципліни, обсяг (навчальний час на її засвоєння) та вид підсумкового контролю, перелік рекомендованої літератури, інших методичних та диктатичних матеріалів.

1.2 Навчальні плани і програми навчальних дисциплін базуються на освітньо-професійних характеристиках і освітньо-професійних програм підготовки фахівців по відповідним спеціальностям.

1.3 Навчальні програми навчальних дисциплін базуються на освітньо-професійних характеристиках і освітньо-професійних програм підготовки фахівців по відповідним спеціальностям.

1.4 Загальною вимогою до навчальних програм навчальних дисциплін (предметі, практики) є повне розкриття кінцевих і конкретних цілей навчання, які утворюють ієрархічну систему змісту навчання (що встановлено ОПП), і на якій, при дотриманні відповідних педагогічних принципів, ґрунтується формування означених в ОКХ умінь та компетентностей.

1.5 Даними рекомендаціями встановлюється структура типової навчальної програми навчальної дисципліни.

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Встановлює роль і місце даної навчальної дисципліни у підготовці фахівця відповідно до вимог галузевого стандарту та освітньо-професійної програми. Містить опис навчальної дисципліни (анотація), де визначається кількість навчальних годин, залікових предметів ECTS, структура дисципліни у вигляді модулів, які в свою чергу поділяються на змістові модулі (Приклад складання Пояснювальної записки дивись у додатку № ____).

3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Встановлюються визначені очікувані результати навчання. Мета визначається через систему здатностей (компетентностей), які має продемонструвати здобувач освіти після засвоєння навчальної дисципліни. Рекомендується користуватись формулою «компетентність» = «діяльність» + «об'єкт діяльності».

Наприклад:

- здатність використовувати методи математичного аналізу в інженерних розрахунках;
- здатність розраховувати електричні кола;
- здатність аналізувати економічні процеси;
- здатність проектувати технологічні процеси виготовлення кондитерських виробів;
- і так далі.

Основні завдання навчальної дисципліни подаються через систему знань, умінь і повного досвіду із зазначенням рівня їх сформованості, що дозволяє визначити очікувані результати навчання та забезпечує можливість розроблення необхідних засобів діагностики.

Кінцеві цілі вивчення дисципліни необхідно формулювати з точки зору, логіки підготовки спеціаліста, його професійної діяльності. Обов'язково визначити виховну мету навчальної дисципліни, наприклад:

- прищепити професійні якості керівника (уважність, охайність, осмислення, ставлення до виконуваної роботи, аналітичний погляд на результати роботи);
- викликати почуття гордості, інтересу, відповідальності, співчуття, радості, поваги до свого колективу та суспільства;
- досягти усвідомлення за свої професійні функції та результати роботи;
- привити культуру поведінки, спілкування, професійної етики, поваги до нормативно-правових документів;
- пробудити у працівників та у себе пізнавальну, творчу діяльність, прагнення до якісної роботи;
- виховувати зацікавленість дисципліною (наукою про управління), прагнення постійно отримувати нові знання самостійно;

- формувати прагнення до раціонального виконання функціональних обов'язків та трудових дій;
- розвивати пізнавальні можливості, самостійність, працелюбство, здібності до розвитку професійних умінь в процесі навчання та трудової діяльності.

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Навчальна програма складається з окремих модулів, кожен з них мстить певну кількість змістових модулів (розділів), які мають наскрізну нумерацію в межах всієї програми.

Для кожного змістового модуля на підстав кінцевих цілей необхідно сформулювати конкретні цілі вивчення дисципліни у вигляді певних (конкретних) професійних умінь (дій), які повинні забезпечити досягнення певної кінцевої цілі.

Кінцеві цілі передують змісту відповідного змістового модуля і повинні сформулюватись з точки зору «професійної діяльності з урахуванням відповідного рівня навчання».

Зміст кожного змістового модуля сформулюється на підставі конкретних цілей у вигляді переліку тем. Зміст кожної теми розкривається логічно упорядкованим і дидактично обґрунтованим переліком основних питань.

Складається орієнтований тематичний план лекцій, практичних (лабораторних, семінарських) занять, завдань для самостійної (індивідуальної) роботи здобувачів освіти. Структура програм зазначається в загальному бюджеті часу (у кредитах програм ECTS та годинах).

У таблиці наводиться рекомендований розподіл навчального часу за видами занять для різних форм навчання і вид семестрового контролю (екзамен, диференційний залік, залік).

При складанні цього розділу необхідно:

- використовувати поняття і терміни, прийняті в цій галузі науки; одиниці виміру, назви і терміни вживати відповідно до міжнародних стандартів ЄСКД, іноземні слова (прізвища, назви, терміни) подавати державною мовою;
- подавати номери розділів, тем, їх назву відповідно до орієнтовного тематичного плану;
- мають бути відображені питання кожної лекції;
- розміщувати семінарські, лабораторні та практичні заняття безпосередньо після відповідної теми програми, їх зміст спрямувати на формування вмінь використовувати отримані знання на практиці;
- передбачити кількість аудиторних контрольних робіт на підставі обсягу навчального матеріалу, підсумків розділів, тем дисципліни з урахуванням вимог кваліфікаційних характеристик до теоретичних знань та практичних умінь студенті;

- передбачити рекомендації щодо планування та організації самостійної роботи студентів, використання активних форм і методів, технічних засобів навчання;
- викладати зміст навчального матеріалу відповідно до стану сучасного рівня розвитку відповідної галузі науки, виробництва, техніки, технології, культури;
- у розділі "Курсовий проект (робота)" зазначаються орієнтовні теми курсових проектів (робіт) та загальні вимоги щодо їх змісту та обсягу. В окремих випадках передбачається проектування та виготовлення діючих моделей, макетів, наочних посібників.

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

Вказується тема, кількість годин, номер змістового модуля.

6. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

Вказується тема, кількість годин, номер змістового модуля.

7. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Вказується тема, кількість годин, номер змістового модуля, індивідуальне завдання.

8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Для забезпечення перевірки ступеня (рівня) досягнення кінцевих конкретних цілей вивчення дисципліни здобувачами освіти в ході освітнього процесу, створюється відповідний перелік питань, які забезпечують контроль (оцінювання) досягнутого при вивченні дисципліни рівня сформованості знань, умінь і навичок, професійних та громадських якостей (компетенцій).

Якщо дисципліна включає кілька змістових модулів, необхідно скласти окремі переліки для кожного модуля та для дисципліни в цілому. Бажано складати питання різнорівневого змісту.

9. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Оцінка з дисципліни визначається з урахуванням результат поточної навчальної діяльності здобувача освіти та оцінок засвоєння ним окремих змістових модулів відповідно до установлених в Коледжі критеріїв (Положення систему оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти).

При проведенні усіх видів контролю (перерахувати) – застосовувати об'єктивні методи оцінки рівня володіння практичними навичками і теоретичними знаннями.

Рекомендується вид діагностичних засобів контролю з урахуванням особливостей запланованих результатів навчання а саме: екзаменаційні білети з теоретичними та практичними завданнями, комплексні або ситуаційні завдання, тести, контрольні-залікову роботу тощо.

10. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНОГО МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Включаються підручники посібники, методичні розробки тощо, інформаційні ресурси, як доступні для здобувачів освіти.

Важливо включати необхідні навчально-методичні ресурси, не перевантажувати здобувача освіти великою кількістю літератури.

11. УЗАГАЛЬНЕНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

11.1 З метою конкретизації узагальнених уявлень про зміст навчальної дисципліни і відповідно до структури типової програми початкової дисципліни, спочатку (у пояснювальній записці) визначається роль місце навчальної дисципліни у підготовці фахівця – пояснюється чому дана дисципліна введена до навчального плану та ОПП, визначається сукупність знань, засобів діяльності та організаційних форм навчання обумовлюється обсяг та співвідношення між основними видами навчальних занять у коледжі.

11.2 Виявляються зв'язки у навчальній дисципліні та відбір змісту за логікою формулювання і реалізації цілей навчання, які є специфічними для конкретної дисципліни.

11.3 Структура навчальної дисципліни будується з урахуванням логічної структури професійної підготовки фахівця, основну увагу приділивши оптимальній послідовності розміщення тем на основі встановлення зав'язків між ними.

11.4 Перелік кінцевих цілей міститься у розділі програми «Мета вивчення навчальної дисципліни має бути розташованим на початку програми після пояснювальної записки і передувати змісту програми. Кінцеві цілі вивчення дисципліни сформульовано з точки зору логіки підготовки спеціаліста (опис об'єкта діяльності мовою вмінь) по відношенню до конкретних цілей (завдань).

11.5 Зміст дисципліни розкривається через конкретні (спеціальні та вузько-спеціальні) цілі – цілі засвоєння окремих навчальних елементів дисципліни, навчальних об'єктів (розділів, тем, питань) дисципліни. Конкретні цілі сформулюються відповідно до внутрішньої логіки (структура) дисципліни і забезпечують досягнення відповідних кінцевих цілей.

11.6 Неперервний ланцюг цілей, який пов'язує кінцеву мету з повним

переліком вхідних знань, умінь і здібностей, що ними повинна володіти особа на початку вивчення даної дисципліни, враховуючи конкретні професійні цілі.

11.7 Для оцінювання професійних умінь цілі повинні сформулюватися з точки зору – професійної діяльності. За таких умов можна робити певні висновки про хід процесу навчання і керувати цим процесом.

11.8 При розробці навчальних програм начальних дисциплін треба враховувати новітні досягнення та перспективні напрями розвитку відповідної галузі техніки, забезпечити наступність та необхідні міждисциплінарні зв'язки, мотивацію навчання здобувачів освіти, виховування інтересу до спеціальності, розуміння суспільної значущості своєї праці.

11.9 При розробленні програми навчальних дисциплін може бути корисною така послідовність етапів:

- **Перший етап** – визначення призначення навчальної дисципліни у підготовці фахівця та мети її вивчення. Для цього аналізується освітньо-кваліфікаційна характеристика (ОКХ), освітньо-професійна програма (ОПП) і визначаються ті їх вимоги, як можуть бути забезпечені при вивченні цієї дисципліни. Мета вивчення – система здатностей (компетентностей) типових завдань діяльності.

- **Другий етап** – визначення складу та структури навчальної дисципліни. Головними системо-утворюючими елементами при визначенні структури дисципліни є об'єкт та предмет вивчення, його відношення до професійної діяльності фахівця, міждисциплінарні зв'язки. Проводиться структурування навчальної дисципліни за розділами, темами змістом навчального матеріалу програми.

- **Третій етап** – визначення вимог до результату навчання, як зазначаються як завдання навчальної дисципліни. Результати навчання мають бути сформульовані таким чином, щоб після закінчення навчання можна було перевірити ступінь досягнення запланованих результатів, що дасть змогу планування змісту практичних (семінарських, лабораторних) занять, індивідуальних завдань та самостійні роботи здобувача освіти.

- **Четвертий етап** – визначення цілей і завдань, а також планування практичних і лабораторних робіт, семінарських занять тощо.

- **П'ятий етап** – визначення обсягу і змісту самостійної роботи здобувача освіти, у тому числі семестрових індивідуальних завдань. Прийняти до уваги, що при розробленні начальних програм начальних дисциплін – рекомендована кількість годин начальних занять на 1 кредит становить 20 годин, самостійна робота 10 годин!

- **Шостий етап** – визначення контрольних заходів, їх розподілом за темами, розробка контрольних завдань, питань тощо.

11.10 Відповідно до Положення «Про організацію освітнього процесу ВСП «ОТФК ОНТУ»» у коледж існують такі типи начальних програм

начальних дисциплін:

- Начальна програма нормативної навчальної дисципліни – нормативна частина ОПП;
- Начальна програма варіативної навчальної дисципліни (за вибором здобувача освіти) – складова варіативної частини ОПП;
- На основі відповідної навчальної програми навчальної дисципліни та робочого навчального плану для конкретного начального року – складаються робочі програми дисципліни та силабусу.

11.11 Начальні програми з навчальної дисципліни розробляються провідними фахівцями коледжу або авторським колективом циклової комісії.

11.12 Проекти навчальних програм обговорюються та схвалюються на засіданні циклової комісії, узгоджуються з НМК ЗЯО і затверджуються заступником директора з НМР.

Примітка:

- Зразок (приклад) форми навчальної програми начальної дисципліни представлений окремо як «Положення про оформлення навчальної програми начальної дисципліни».
- Доповнення та зміни до цього Положення носяться відповідно діючого законодавства.

Розробники:

Юліан СУЛІМА

Анатолій КОВАЛЕНКО
